

POORTAOL

GRATIS VESTINGKRANT VOOR EN DOOR BEWONERS VAN DE VESTING WOUDRICHEM
REDACTIE: DAALDERSTRAAT 4 ▼ 4285 AV WOUDRICHEM ▼ info@woudrichemvesting.nl ▼ JAARGANG 22 ▼ 8 April ▼ 2024

NOG NOOIT HEBBEN WE ZOVEEL REACTIES GEHAD. KENNELIJK IS DE EENMALIGE EDITIE VAN 'T PORTIECK U GOED BEVALLEN.

VESTING AANTREKkelijk VOOR KUNSTMINNAARS UIT HEEL DE WERELD? SLECHTS EEN KWESTIE VAN DE PARELS AAN ELKAAR RIJGEN!

"MAAS" WAS WEER SPRAAKMAKEND, OUDERWETS GEZELLIG EN KEI DRUK. NOTEER ALVAST 24/10 OM ER BIJ TE ZIJN!

TIP: KOMEND WEEKEND DOET VAREND FESTIVAL 'KAALSTAART.NL' HET HAVENHOOFD VAN DE VESTING AAN. KOMT ALLEN.

EN WIJ ZOEKEN NOG STEEDS BEWONERS DIE OVER HUN WOON-OMGEVING WILLEN SCHRIJVEN. DUS MELDT U AAN.

'De oude Grieken noemden 60 jaar 'de leeftijd van de filosoof; de mens die zoekt naar de diepste betekenis van de dingen en de fundamentele waarden'. In mei wordt hij 96. Zijn inzichten heeft hij inmiddels allang in diverse publicaties beschreven.

En waar anderen achterover gaan leunen is hij juist bezig met zijn Opus Magnum: de vesting als één samenhangend totaalkunstwerk op de kaart te zetten. We hebben het over één van de oudste vestingbewoners van dit moment: Jan Verhoeven.

VESTING ALS ÉÉN TOTAAL KUNSTWERK

"Vanuit mijn optiek heeft de vesting op het gebied van kunst zoveel 'parels' in huis dat het voor kunstliefhebbers wereldwijd de moeite waard is om hier te komen kijken. Neem de galerieën die we hebben... bijvoorbeeld Visavu. Zij organiseren meerdere keren per jaar tentoonstellingen op absoluut internationaal niveau. Vaak ingeleid door gerenommeerde sprekers! En vergis je niet, ook de andere galerieën zijn zéér de moeite waard. Als je er dan in slaagt om overstijgende combinaties te maken zoals bijvoorbeeld met de schone kunst van het koken of met historie & architectuur of van mijn part buiten de vesting met vergelijkbare initiatieven in de streek, dan krijgt het een internationale allure. Neem bijvoorbeeld Restaurant Cellar Door. Die biedt bij iedere opening van een tentoonstelling een proeverij aan die geïnspireerd is op de kunstwerken uit de tentoonstelling die dan te zien is bij galerie Visavu.

En dat kunnen andere natuurlijk ook doen. Denk dan niet alleen aan de andere galerieën en restaurants. We hebben al jaren één van de beste tuinontwerpers van de Benelux binnen de vesting, dus ook in de buitenomgeving zou je inspirerende combinaties kunnen maken. Ook bekende beeldende kunstenaars leven en werken in (en rond) de vesting. Bovendien weet ik uit ervaring dat veel inwoners bereid zijn om een gedeelte van hun woning ter beschikking te stellen om daar kunstwerken te plaatsen binnen kader van een tentoonstelling.

Als het lukt om al die parels tot één fraaie ketting te rijgen, dan kan de vesting zo maar tot één van de meest interessante kunstenaarstadjes van Europa uitgroeien."

Het Poortaal gaat in de komende edities opzoek naar wie er nog meer parels aan dit plan kunnen rijgen. Wordt vervolgt.

"MAAS" KIEST NAAM

Afgelopen donderdag werd er in een goed gevulde "MAAS!" bijeenkomst gestemd over een naam voor de naamloze steeg tussen de Kerkstraat en de Daalderstraat. Met een duidelijke meerderheid kozen de aanwezigen voor Kruitbierdwarsteeg. 't Tussendeurke werd tweede en op de derde plaats eindigde d'n Deursteek. De bedenker van de winnende naam, stadsgenoot Ferd van Rooden (86), gaf een korte puntige pitch waarin hij uitlegde dat er in de middeleeuwen een landbouwgebiedje ten westen van de huidige Daalderstraat lag dat aangeduid werd met de naam "Het Kruitbier". De Daalderstraat werd in die tijd daarom ook de Kruitbiersteeg genoemd. Ferd was na afloop buitengewoon verheugd dat de jaren lange speurtocht naar de geschiedenis van de vesting toch nog iets blijvends in dit ondermaanse zou achter laten.

GEWOON PLOON 2.0

Ook het andere onderdeel van het bedrijf: theater "Apolonia", heeft het druk. Naast de optredens en workshops komen daar steeds meer aanvragen binnen voor verjaardagen, vergaderingen en bijvoorbeeld huwelijksvoltrekkingen. Kortom aan alle kanten dus volop kansen. Zoveel dat één persoon dit amper kan behappen, vandaar dat Apolonia inmiddels in gesprek is met een serieuze partij die in alle opzichten het bedrijf een stap verder kan brengen. "Het gaat me aan de ene kant echt aan het hart, maar anderszijds verdient het bedrijf 't gewoon om verder door te groeien. De basis is goed en financieel gezond, dus is dit het juiste moment voor een volgende eigenaar om in te stappen. Ook voor de vesting kan dat gunstig uitpakken. Niet alleen dagjesmensen maar ook de bewoners zelf vragen of we 's avonds niet een eenvoudige dagschotel kunnen serveren." Als de verkoop doorgaat hoopt ze nog wel bij het theater betrokken te blijven want daar ligt misschien toch wel haar grootste passie.

Apolonia Gort nam een kleine drie jaar geleden de gok en begon voor zichzelf als horecaondernemer. Inmiddels heeft ze met lunch-café "Gewoon Ploon" een concept neer-gezet dat staat als een huis.

UIT IN VESTING

Do/11 Huiskamer van de vesting • Samen eten aanvang 18.30 uur leden € 12,00, niet leden € 14,00. Uitsluitend via vooraf aanmelden bij huiskamervesting@gmail.com

Za/13 en Zo/14 'Kaalstaart.nl' Drie binnenvaartschepen geladen met beeldende kunst, muziek, kennis, experiment en performance. De schepen liggen aangemeerd buiten de waterpoort. Info programma op kaalstaart.nl – Entree = gratis Za 12.00 – 22:00 en Zo 12:00 – 17:00

Za/13 Huiskamer van de vesting 11:00 uur Koffie drinken bij Zus. Aanmelden hoeft niet.

Do/18 Woerkumer Biergilde 'Barrel Aged' bieren proeven met Brouwerij 't Meuleneind – Wegens grote belangstelling vooraf contact opnemen met Ronald 06 – 53 20 60 99

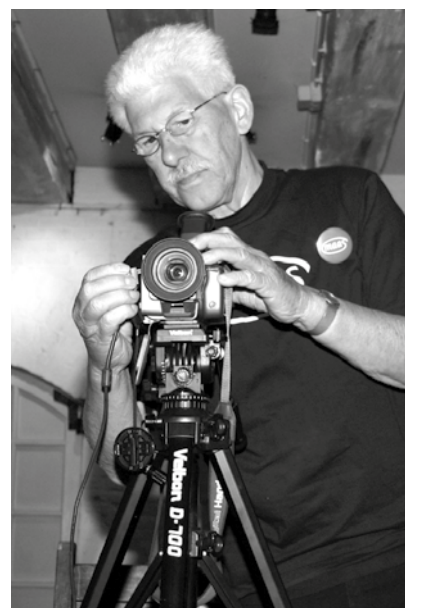
Di/23 Pubquiz om 20:00 uur bij Corrie's hoekske. Aanmelden en info: mail naar huiskamervesting@gmail.com

Zo/28 Galerie Visavu expositie 'Wanderland'. Opening om 16:00 uur door vestinggenote Lisette Colijn, directeur/conservator van het Gorcums museum. Galerie is open van 15.00 tot 18:00 uur.

Zo/28 Restaurant Cellar Door. Na opening van de expositie zullen chef Kalai en sommelier Paulina een aantal exclusieve gerechten – tegen zeer aantrekkelijke prijs – serveren die geïnspireerd zijn op de kunstwerken uit de tentoonstelling. Reserveren is aan te bevelen en kan via de site www.restaurantcellardoor.com

UIT IN VESTING

IN MEMORIAM

Op 26 maart overleed vestingbewoner Bert Bergshoeff op een leeftijd van 93 jaar. Bert was van meet af aan betrokken bij 't Poortaal en bij het bewonersplatform "MAAS!". Dankzij zijn inzet werden de eerste jaargangen van "MAAS!" voor het nageslacht gefilmd. Ook als bestuurslid en vrijwilliger van buurthuis "De Veste" toonde Bert zijn gemeenschapszin en verbondenheid met de vesting. De redactie wenst zijn vrouw Nanny veel sterkte in de komende periode.

UN HORTJE GELEJE

In die tijd ging men ook heel anders met honden en andere dieren om: ze moesten ergens voor “dienen” of ze werden “geslacht” (zoals kippen en konijnen). Een heel normaal straatbeeld, destijds, was de handelaar met een hondekar, die langs de deuren kwam venten. In Woerkum was dat o.a. groentehandelaar Pieter de Joode, die zijn handel tot ver buiten de stadspoorten aan de man moest brengen met zijn kar en hond.

De waak- en kettinghonden kon je weer vaker op de boerenerven vinden; “en ge moes ontaord uitkaike, wânt die waore dikkels gruweluk vâls en âs t’r “vrimd volluk” naoderde, dâ n riep die boere: “vân munne dâm âf of d’n hond gao los. Nou, dâ zeg toch wel zât over d’n aord vân zo’n bêest.

Un hortje geleje wâs t’r in Woerkum un sluîswâchter, die âl oud wâs en slecht ter bêên. Hai moes de sluîs, bai ut Gotje, onderhouwe en ok bewaoke: “gin strôôpers en gespuîs bai de sluîs”.

Omdâ tie nie meer zo goed ûit de voete kon hâtie 2 herdershonde mè d’n wolfsgrauwe kleur aongeschâft. Ze zaoge d’r woest ûit, mâr in d’n aord zeer braof (wâ niemând wist). Ge zou dinke dâ zukke honde naome hâdde zoâs: “Brutus en Târzan”. Mâr neeje hoor, die sluîswâchter wâs slim en noemde ze “Pâkkum en Vâtum”. Zodrao t’r onraad wâs, begonne die honde aon te slaon en de sluîswâchter riep dâ n zo hârd âs tie mâr kon: “pakkum en vattum” en ... die honde kwaome dâ n gehoorzaam, kwispelend bai hum terug. Mâr die strôôpers, nou die schrokke d’r èège kepot, liete âlles vâlle wâ ze hâdde en liepe veur d’r leve, dwârs deur de hêèninge hene: Vort !!

Nou wâs dâ slim of nie vân die sluîswâchter en zodoende hettie hêël wâ bruîkbaor strôperstuîg in z’n bezit gekrege. Goed bekeke ! Âgge dâ mâr wit.

ARIE METZ

Er zijn tegenwoordig zoveel honden in Nederland, dat ze haast niet meer te tellen zijn. Alle soorten te kust en te keur. Loop maar eens een dierenwinkel binnen alles wat je wenst is er. De ene zak brokken is nog beter dan de andere; speeltjes, pepmiddelen, tuigjes en noem maar op. Zoveel dat ze in Woerkum zeggen: “Schaai ûit, schaaï ûit, hou t’r over op !” Maar de Woerkumse hondenbezitters doen ook gewoon mee hoor (zelf heb ik er ook 2) en als de hond wat gaat mankeren, hup, naar de “dierenarts” (die zijn er meer dan gewone artsen). Als de rekening komt dan is het wel even slikken, want je kunt van dat bedrag haast wel een week met vakantie; maar goed het mag wat kosten.

“Vroeger, toch wel un hendig hortje geleje, wâs dâ totaoleweg ânders hoor; d’r waore bekânt gin honde in Woerkum en âs ze d’r waore dâ n hâdde ze un taok. Ge hâ “trekhonde” en “waok - of kettinghonde”; hier en daor un inkele straothond. Dâ wâs ut en ze vraote gewôôn âlles wâ overbleef, niks gin brokke

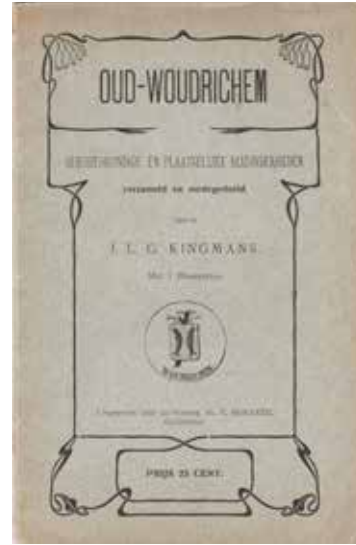
EEN ANDERE KIJK OP DE VESTING

BOEKJE KOMT TOT LEVEN

DOOR JAN HORJUS

Deze is toen door een kleinere vervangen maar bij een storm in september 1717 vernield. ‘Sedert is de toren van een spits ontbloot gebleven’ staat er. Toch staat er ook nu een kleine spits op die overigens weinig recht doet aan de grote toren.

Het waren echter niet alleen de Spanjaarden en Fransen waar Woudrichem onder te lijden had. Zo namen bijvoorbeeld de Gelderschen in 1511 de stad bij verrassing in. Nogal kleingeestig gedacht in mijn ogen. En tussen Gorinchem en Woudrichem boterde het ook niet bepaald. En dan druk ik mij nog eufemistisch uit. Ongelooflijk hoe vaak de stad wel niet in andere handen viel. 1574, 1672, 1793, 1814 om een paar jaartallen te noemen. Met alle ziektes, branden, armoede en plunderingen moest de hele gifbeker worden opgedronken. En mocht je nog een hoge pet op hebben van onze glorieuze Geuzen... het was losgeslagen tuig van de richel. Zelfs Willem van Oranje was bepaald geen fan. Ook zij staken Woudrichem in 1573 in brand nadat bleek dat de stad onverdedigbaar was voor de Spanjaarden.

De deurbel gaat. Mijn burens van de Daalderstraat nr. 12 komen op visite. Buurman Mirk overhandigt mij bij binnenkomst een witte envelop met daarin een heel dun boekje uit 1902. ‘Cadeautje buurman’ roept hij vriendelijk! Het is getiteld ‘Oud-Woudrichem’ en geschreven door J.L.G. Kingmans. Het heeft een kenmerkend art-nouveau kaftje en bevat vijf ‘illustratiën’. Denk je eens in: uit 1902! De schrijver moest op dat moment eens weten wat voor verschrikkingen hem nog te wachten zouden staan in de zoe eeuw. Op de achterzijde een advertentie van de Veerbootstoomdienst Woudrichem-Gorinchem v.v. Nieuwsgierig als ik ben blader ik er doorheen. Het raadsel van de kerktoeren en het ontbreken van een spits wordt mij de volgende dag duidelijk. De zware toren blijkt wel degelijk van een hoogopgaande spits te zijn voorzien die bij de belegering in 1574 door de Spanjaarden (weer die verduvelde Spanjaarden) werd weggeschoten.

Dan hebben de burens en ik het over de armoede in de vesting en vooral de Daalderstraat. In mijn slaapkamer sliepen wel zo’n tien kinderen zeg ik om enige indruk te maken. Oh, zegt mijn buurvrouw in mijn huisje sliepen wel 14 kinderen. Mijn mond valt langzaam open.

HET ROODBORSTJE

Iedereen kent dit vriendelijke vogeltje met de oranje vlek op de borst. Ook in de vesting zien we ze graag in de winter op de vogelvoedertafel. Roodborstjes zijn tam, tikken soms tegen het raam en vergezellen je bij het spitten om insecten te vangen. Omdat ze zelf niet in staat zijn zaden te openen, zitten ze rustig op de grond en profiteren van wat mezen van boven laten vallen.

In het voorjaar lijken ze plots verdwenen. Veel zijn teruggevlogen naar Scandinavië om te broeden. Maar ter vervanging komen “onze” roodborstjes ook weer terug uit hun overwinteringsgebieden waar ze als een God hebben geleefd in Frankrijk, Spanje en Portugal. En toch ziet u ze misschien niet. Als ze broeden zijn ze namelijk schuw. Als je de explosieve zang en de tikkende roep kent, dan merk je dat ze er toch echt wel zijn. Nadat de jongen zijn uitgevlogen en de dagen in het najaar weer korten, vangen de migratiestromen weer in omgekeerde richting aan.

Als begin oktober de wind in de noordhoek zit en de luchtdruk stijgt, kunnen grote aantallen roodborstjes gedurende de nacht Nederland binnenstromen. In de ochtend hoor je dan vele tientallen roepen tijdens je ochtendronde vesting. Zang en roep brengt ons bij de sociale verhoudingen tussen roodborstjes. U ziet de bui al hangen: dat zal wel haat en nijd zijn. Klopt. Achter het zo vriendelijke koppie met olijke kraallogjes schuilt een cultuur van agressie en intimidatie. Het constante roepen, het hartstochtelijke zingen en ook het paraderen met het oranje schort gaan in het broedseizoen over maar 1 ding: “Dit is mijn plek”, “Paar met mij” of “Opzouten!”. In de winter gaan vrouwtjes en mannetjes ieder zijns weegs en houden er dan ieder een eigen territorium op na. En als er met goed weer dan een hoop nieuwkomers uit Scandinavië aankomen, dan kan het tijdelijk een drukte van jewelste zijn.

Tussen Woudrichem en Sleeuwijk hoor je dan overal vele tientallen roodborstjes roepen die na aankomst in allerijl een nieuw territorium proberen te claimen. Indien nodig worden die ter hand en te zwaard verdedigd. Plotseling slecht weer kan voor extra “ophoping” van roodborstjes zorgen langs de kust of de rivieroever, met een hoop geroep en gedoe als resultaat.

Hoe is de relatie van de roodborst en ons mensen eigenlijk? We hebben al gezien hoe ze profiteren van ons voederen en tuinieren. De aanleg van parken en bosjes is ook heel goed. Poezen en auto’s maken evenwel slachtoffers. Maar er is een ander gevaar: kunstmatig licht. Roodborstjes zijn zo territoriaal dat ze in de stedelijke omgeving zingen tot ze er letterlijk bij neervallen. Onderzoek wijst uit dat hun broedsucces beduidend slechter is dan in vergelijkbare omgeving zonder verlichting. Amsterdammers met onregelmatige slaappatronen sturen me

regelmatig geluidsopnamen met de vraag wat ze buiten horen zingen zo diep in de nacht. Ik kan ze blij verrassen met de determinatie “roodborst” maar moet ze er ook op wijzen dat het jammer is dat de lantaarnpalen niet meebewegen met de dagelijkse cirkelgangen van zon en maan.

Jan Willem Den Beste

Redactie: Ewa Wildmark + Ronald van den Ende
Fotografie: Annemiek van Straten •
Cartoon: Ineke Becht
Contact: 06-53 20 60 99 of info@woudrichemvesting.nl
’t Poortaal-archief vind je op woudrichemvesting.nl en heel veel over Woerkum op woerkumshoekske.nl

Aniet en Henry staat er weer met een nieuwe kar!